

РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 352/354:323.332

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2022.1.31>

Н. В. Васильєва

доктор наук державного управління, професор
ГО «Інститут міжнародного співробітництва»
ORCID 0000-0002-3128-7767

О. І. Васильєва

доктор наук державного управління, професор
ГО «Інститут міжнародного співробітництва»
ORCID 0000-0003-1812-4557

БЕЗПЕКОВЕ ІСНУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ: ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

У статті наголошено на актуальності вирішення проблеми безпекового існування територіальних громад в Україні. Виявлено недоліки державної регіональної політики в умовах сьогодення. Розкрито проблеми існування сіл і міст в умовах проведення «гібридної» російсько-української війни. Доведено актуальність створення в територіальних громадах безпекового середовища для життєзабезпечення громад і захисту мешканців. У статті використано наукові методи контент-аналізу, аналізу ситуації, дедукції й синтезу. Досліджено наукові джерела з питання безпеки, національної безпеки, розвитку територіальних громад. Проаналізовано нормативно-правову базу щодо безпекового існування територіальних громад. Викладено проблеми забезпечення безпеки у територіальних громадах під час російсько-української війни. Доведено вразливість безпекового існування сільських і міських територіальних громад. Викладено головне державно-управлінське питання, яке має бути вирішене у повоєнний період. Наголошено на розробленні кардинально нової державницької моделі безпеки. Запропоновано авторське бачення заходів, які потрібно здійснити для створення безпекового середовища в територіальних громадах. Аргументовано, що створення безпекового середовища в громадах має стати пріоритетом у новій доктрині національної безпеки. Безпекове середовище має створюватись всій території об'єднаної територіальної громади. Важливим є питання безпекової компетентності посадових осіб в органах місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад. Зазначено, що створення безпекового середовища на місцевому рівні потребує здійснення спільних зусиль і відповідальної взаємодоповнюючої співпраці органів публічної влади, бізнесу й громадськості. Авторами наголошено на доцільності запроваджувати різноманітні механізми й інструменти. Подальших наукових досліджень потребує обґрунтування концептуальних підходів до змісту програм відродження територіальних громад, удосконалення стандартів з питань відбудови знищених будинків із застосуванням позитивного зарубіжного досвіду з цих питань.

Ключові слова: національна безпека, місцеве самоврядування, державна регіональна політика, міські та сільські територіальні громади, стратегія розвитку, безпекове середовище, російсько-українська війна.

Постановка проблеми. У Законі України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 р. № 964-IV (втратив чинність) під національною безпекою розуміється «захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізація реальних і потенційних загроз національним інтересам у сферах ... при виникненні негативних тенденцій до створення потенційних або реальних загроз національним інтересам» [1]; у Законі України «Про національну безпеку» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (діючий) визначено, що це «захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних і потенційних загроз» [2]. Російсько-українська війна виявила незадовільний стан національної безпеки в Україні, а також довела нагальну потребу у розробленні кардинально нової державницької моделі безпеки, за якої Україна увійде до світової цивілізації на рівноправних засадах, що дозволить їй самостійно здійснювати свою внутрішню й зовнішню політику, та не ставитись до неї зневажливо і не йти у фарватері політики інших держав [3, с. 50].

Вважаємо, що актуальним є створення безпекового середовища на рівні територіальних громад задля захисту громадян, оскільки на практиці виявилось, що це питання не було головним пріоритетом політиків і посадових осіб місцевого самоврядування, бо не створено відповідних дієвих механізмів та інструментів, незважаючи на наявний військовий конфлікт (ведення гібридної війни) на Сході нашої держави. У статті розглядатимемо поняття «безпекове середовище» у площині необхідності життєзабезпечення територіальних громад і захисту їх мешканців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи розвиток територіальних громад такі науковці, як О. Гуцуляк [4], А. Рогуля [5], А. Мокій, Н. Павліха, О. Дацко, А. Гуменюк [6] приділили свою увагу питанням безпеки, безпеки життєдіяльності та соціальній безпеці територіальних громад у контексті регіональної

політики України. Питання безпекового середовища висвітлені у працях таких учених, як Б. Парахонський, Г. Яворська, О. Резнікова [3], зокрема викладено особливості безпеки держави в умовах глобалізації та засоби національного реагування на зовнішні виклики й загрози; О. Житник [7], розглянувши безпекове середовище як детермінанту державного стратегічного планування з урахуванням майбутніх викликів і загроз у різних сферах. Проте російсько-українська війна виявила гостру проблему безпекового існування територіальних громад в Україні, що потребує окремого дослідження через призму державно-управлінських рішень.

Метою статті є розкриття проблеми безпекового існування територіальних громад під час російсько-української війни та запропонування шляхів їх усунення в майбутньому.

Методи дослідження. За допомогою методів: контент-аналізу – проаналізовано нормативно-правову базу стосовно приділення уваги безпековому існуванню територіальних громад; аналізу ситуації – розкрито проблеми, з якими зіштовхнулись територіальні громади під час російсько-української війни; дедукції й синтезу – обґрунтовано пропозиції щодо подолання виявлених проблем.

Виклад основного матеріалу. У Стратегії національної безпеки України зазначено, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека – найвища соціальна цінність в Україні», й у 2022 р. громадяни України на прикладі російських воєнних злочинців побачили, що «низький рівень добробуту породжує зневіру та невпевненість у майбутньому, провокує насильство, що гальмує розвиток і консервує відсталість. Особливо небезпечним є укорінення радикальних суспільних настроїв і середовищ, які є основою для політичного насильства та сепаратизму, діяльності незаконних збройних формувань і поширення тероризму. Злочинність загрожує правам і свободам, законним інтересам людей, суспільства та держави» [8]. Українці відчували на собі різницю у людських цінностях двох держав, між духовно

й матеріально розвиненим і нерозвиненим суспільствами.

Згадана Стратегія є базисом для розроблення низки стратегічних документів «щодо планування у сферах національної безпеки й оборони, які визначатимуть шляхи та інструменти її реалізації» [8], однак серед наведених у документі стратегій не згадано Державну стратегію регіонального розвитку, яка «визначає генеральний вектор сталого розвитку регіонів» [9], відповідно до Цілей сталого розвитку України до 2030 року (зокрема, ціль 11 стосується забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів), які є «орієнтирами для розроблення прогностичних і програмних документів, нормативно-правових актів щодо забезпечення збалансованості економічного, соціального й екологічного вимірів сталого розвитку України» [10].

Виходячи з тези В. Заплатинського, що «безпека – це такі умови, в яких знаходиться складна система, коли дія зовнішніх і внутрішніх чинників не призводить до процесів, що вважаються негативними по відношенню до даної складної системи у відповідності до існуючих, на даному етапі, потреб, знань й уявлень» [11, с. 96], російсько-українська війна виявила, що незважаючи на переважну увагу держави питанню соціально-економічного розвитку міст ніж сіл, навіть приєднавши останніх до перших при проведенні реформи децентралізації, питання створення умов безпечного існування територіальних громад не було ключовим. Як наслідок, мешканцям в окупованому селі було вижити не легше ніж у місті, оскільки домогосподарства:

1) залежать від централізованого постачання енергоносіїв (електроенергія, газ), які забезпечують потреби громадян у світлі, опаленні, воді, приготуванні їжі, зв'язку, інтернеті тощо;

2) не мають значного накопичення (резерву) продуктів харчування, медикаментів і води (через відсутність колодязів);

3) житлові будинки (підвальні приміщення, льохи) не відповідають вимогам захисних споруд цивільного захисту, згідно наказу Міністерства внутрішніх справ України від 9 лип. 2018 р. № 579 [12], під якими

розуміються «інженерні споруди, призначені для захисту населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів» [13] тощо.

Крім того, сільські територіальні громади позбавлені широкої мережі продовольчих магазинів та аптек, тому гуманітарна катастрофа є реальністю не лише в містах, а й в селах. У багатьох сільських територіальних громадах не була налагоджена система оповіщення, заздалегідь не проводилась відповідна інформаційно-роз'яснювальна робота з населенням. Незадовільною виявилась робота посадових осіб у старостатах і депутатів місцевих рад (нажаль, виявлені випадки колабораціонізму), що негативно позначилось на безпечному перебуванні мешканців у територіальних громадах, на створенні евакуаційних коридорів від віддалених сіл до «центральної садиби», забезпечення сіл гуманітарною допомогою та інше.

Незважаючи на те, що на законодавчому рівні визнано «пріоритетність соціального розвитку села й агропромислового комплексу має виняткову значущість і незамінність вироблюваної продукції сільського господарства у життєдіяльності людини і суспільства, з потреби відродження селянства як господаря землі, носія моралі та національної культури. Високий рівень соціально-економічного розвитку села є основною умовою продовольчого та сировинного забезпечення республіки, її економічної незалежності» [14], головним у селі залишаються земельні, а не людські ресурси.

Як зазначає О. Гуцуляк, безпека територіальної громади є «динамічним станом первинного суб'єкта місцевого самоврядування, в якому забезпечується непорушність його автономії та самодостатності на віднесеній до неї території, виявлення й усунення шкідливих для його існування, розвитку чи вдосконалення зовнішніх і внутрішніх факторів» [4, с. 83], а О. Житник вважає, що «безпекове середовище – це не візії чи стратегії політичних суб'єктів, це об'єктивний стан речей у майбутньому, породжений соціальною взаємодією, розвитком технологій, глобальними, а також незалежними від суспільства процесами. Важливим фактором, що впливає на

безпекове середовище, є конкуренція держав за регіональні безпеки» [7, с. 145].

Отже, створення безпекового середовища на місцевому рівні потребує здійснення спільних зусиль і відповідальної взаємодоповнюючої співпраці органів державної та місцевої влади, бізнесу й громадськості.

Висновки і пропозиції. На нашу думку, у повоєнний період головним державно-управлінським питанням має стати створення безпекового середовища на рівні територіальних громад. Для цього потрібно здійснити комплекс наступних заходів, зокрема на рівні нормативно-правових актів:

1. Визначити поняття «безпека» як базовий принцип у всіх законах і постановках, положення яких стосуються розвитку регіонів і територіальних громад, щоб регіональний розвиток був не лише «процесом соціальних, економічних, екологічних, гуманітарних та інших позитивних змін у регіонах» [15], а й передбачав створення безпекового середовища у межах усієї територіальної громади. Зокрема, більше уваги потрібно приділити питанню безпеки й у проєкті закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності» від 13 квіт. 2022 р. № 7282, де запропоновано внести зміни до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [16], зокрема додати поняття «Програма комплексного відновлення населеного пункту (території) – містобудівна програма, яка визначає основні просторові та соціально-економічні пріоритети і комплекс пріоритетних заходів для забезпечення відновлення населених пунктів (територій), які постраждали в результаті бойових дій, терористичних актів, диверсій, надзвичайних ситуацій, а також є місцями концентрації соціально-економічних, інфраструктурних, екологічних та інших кризових явищ» (далі – Програма), яка «розробляється за рішенням виконавчого органу сільської, селищної, міської ради» та включає певний перелік інформаційних даних, а склад, зміст і порядок її розроблення, внесення змін і затвердження визначаються

Кабінетом Міністрів України. Помилковим вважаємо тезу, що «Програма не підлягає стратегічній екологічній оцінці, розгляду архітектурно-містобудівною радою та громадському обговоренню» [17]. На нашу думку, дана програма при її розробці на рівні територіальної громади першочергово має враховувати думку громадськості та поширюватись на всю територію територіальної громади.

2. Прийняти закон України «Про відновлення й ревіталізацію територіальних громад», в якому чітко визначити ключову термінологію та механізми реалізації, і тільки після цього розробляти Національну програму з відродження населених пунктів і територій, які постраждали від війни, з жорстким дотриманням вимог (критеріїв, стандартів) щодо створення безпекового середовища. На наш погляд, сільські територіальні громади мають модернізуватися на рівних умовах із міськими, що дозволить відновити у них життя. Крім того, доцільно вдосконалити інструменти державно-приватного партнерства, зокрема «реалізацію концесійної діяльності в міському господарстві, що є сукупністю цілей, принципів, функцій, форм, методів, інструментів і способу їх застосування органами публічної влади для активізації інноваційно-інвестиційних процесів задля забезпечення сталого розвитку населених пунктів» [18], активізувати розвиток обслуговуючої кооперації сільських територій, оскільки «виконання обслуговуючою кооперацією господарської та соціальної функцій підтверджує її важливість у розвитку аграрного сектору і підвищення рівня життя сільського жителя» [19], «кооперація обслуговуючого типу допомагає сільським жителям вирішувати багато проблем, що існують у суміжних із галуззю сільського господарства сферах діяльності» [20], що пришвидшить процеси відновлення територіальних громад.

3. Змінити стандарти у сфері містобудування, архітектури та планування територій, з питань функціонування об'єктів критичної інфраструктури (ст. 9 [21]), житлового й нежитлового фондів з чіткими вимогами до багатопверхової і приватної житлової та нежитлової забудови

у міській і сільській місцевості, зокрема до виконання Закону України «Про надання будівельної продукції на ринку» [16] та інше, що сприятиме створенню безпечного середовища, із закріпленням кримінальної й фінансової відповідальності за їх порушення. Крім того, увага має бути приділена проблемі доступності інфраструктури, будівель і помешкань для маломобільних груп населення, тобто «осіб, які відчують труднощі при самостійному пересуванні, ... це особи з інвалідністю, особи з тимчасовим порушенням здоров'я, вагітні жінки, громадяни похилого віку, особи з дитячими візками» [22].

4. Запровадити практику виокремлення окремим розділом (блоком) «Створення безпечного середовища у територіальних громадах» у Державній стратегії регіонального розвитку України, Стратегіях розвитку областей і планах заходів з їх реалізації, з чітким визначенням критеріїв, індикаторів і результативних показників.

5. Створити «Типовий паспорт безпечного середовища територіальної громади» та запровадити обов'язкову практику їх розроблення й затвердження у всіх територіальних громадах, де передбачити визначення всього спектру безпечних проблем, потенціалу й спроможності всіх зацікавлених сторін у створенні й розвитку безпечного середовища. Цей паспорт має бути узгодженим зі Стратегією розвитку та Програмою соціально-економічного та культурного розвитку територіальної громади.

6. Визначити компетентності державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад з питань аналізованої сфери, а також посилити їх відповідальність за дотримання положень нормативно-правових актів стосовно безпечного життєзабезпечення територіальних громад і захисту мешканців шляхом внесення відповідних змін до законів України «Про місцеве самоврядування», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про державну службу», «Про статус депутатів місцевих рад» тощо. Окрім цього, запровадити практику з викладання спеціальних навчальних курсів, спрямованих на підвищення згаданих компетентності публічних службовців і депутатів місцевих

рад, представників громадського середовища та інших зацікавлених осіб.

7. Для обговорення питань безпечного життєзабезпечення територіальних громад потрібно створювати «діалогові майданчики» із широким залученням різних верст населення, проводити моніторинг та опитування громадської думки задля розуміння й формування відповідального ставлення кожного мешканця до громадянського обов'язку щодо спільної справи зі створення та підтримання у подальшому функціонування безпечного середовища у межах територіальної громади. Крім того, у рамках громадського бюджету більше приділяти увагу відповідним місцевим ініціативам.

8. Вважаємо, що впровадження технологій «smart-city» має відбуватись не лише у містах або «центральных садибах», а й у віддалених селах, що дозволить комплексно охопити всі населені пункти, які об'єдналися між собою в єдину територіальну громаду. «Розумне» управління у публічному, приватному та громадському секторах формує smart-суспільство, створюючи якісно нові умови життя й інфраструктуру» [23] та сприяє створенню безпечного середовища задля захисту її мешканців.

Таким чином, створення безпечного середовища в територіальних громадах (міських і сільських на рівних умовах) має стати важливим пріоритетом доктрини національної безпеки, і бути спрямованою на захист усіх мешканців населених пунктів. Актуальними напрямками подальших досліджень є пошук та обґрунтування концептуальних підходів до змістовної частини програм відродження територіальних громад, удосконалення стандартів з питань відбудови знищених будинків із застосуванням позитивного зарубіжного досвіду з цих питань.

Список використаної літератури:

1. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 черв. 2003 р. № 964-IV (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text> (дата звернення : 10.04.2022).
2. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII.

- URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355> (дата звернення : 10.04.2022).
3. Міжнародне безпекове середовище: виклики і загрози національній безпеці України / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова ; за ред. К. А. Кононенка. Київ : НІСД, 2013. 56 с.
 4. Гуцуляк О. А. Щодо змісту поняття безпеки територіальної громади. *Знання європейського права*. 2021. Вип. 3. С. 79–84. URL : <https://doi.org/10.32837/chern.v0i3.235> (дата звернення: 12.04.2022).
 5. Рогуля А. Реалізація державної політики у сфері безпеки життєдіяльності на рівні територіальних громад. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 3(38). С. 157–163. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_03\(38\)/21.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_03(38)/21.pdf) (дата звернення: 12.04.2022).
 6. Мокій А. І., Павліха Н. В., Дацко О. І., Гуменюк А. М. Соціальна безпека територіальних громад у контексті регіональної політики України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 6(134). С. 42–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2018_6_9 (дата звернення: 12.04.2022).
 7. Житник О. М. Майбутнє безпекове середовище в контексті державного стратегічного планування: концептуальний підхід. *Право та державне управління*. 2018. № 4(33) С. 144–149. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2018/26.pdf (дата звернення: 12.04.2022).
 8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 верес. 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14 верес. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення: 14.04.2022).
 9. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 5 серп. 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення : 14.04.2022).
 10. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30 верес. 2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 14.04.2022).
 11. Заплатинський В. М. Логіко-детермінантні підходи до розуміння поняття «безпека». *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. 2012. Вип. 5. С. 90–98. URL: <http://visnyk-sport.kpnu.edu.ua/article/view/29969/26697> (дата звернення: 12.04.2022).
 12. Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту : наказ Міністерство внутрішніх справ України від 9 лип. 2018 р. № 579. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-18#n18> (дата звернення: 18.04.2022).
 13. Кодекс цивільного захисту України 2 жовт. 2012 р. № 5403-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення: 16.04.2022).
 14. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві : Закон України від 17 жовт. 1990 р. № 400-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-12#Text> (дата звернення: 16.04.2022).
 15. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення : 15.04.2022).
 16. Про надання будівельної продукції на ринку : Закон України від 2 верес. 2020 р. № 850-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-20#Text> (дата звернення: 17.04.2022).
 17. Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності : проект закону України від 13.04.2022 р. № 7282 URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1258211> (дата звернення: 18.04.2022).
 18. Васильєва Н., Васильєва О, Киртока М., Хаджирадева С. Державно-приватне партнерство як важливий інструмент забезпечення сталого розвитку територій. *Публічне управління та регіональний розвиток*. 2020. № 7. С. 253–269. URL: <https://doi.org/10.34132/pard2020.07.12> (дата звернення: 17.04.2022).
 19. Приліпко С. М. Диверсифікація напрямів публічного управління у розвитку обслуговуючої кооперації сільських територій. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Державне управління*. 2018. Вип. 29(68). № 2. С. 97–102. URL: <http://www.pubadm.vernadskyjournals>.

- in.ua/journals/2018/2_2018/2_2018.pdf (дата звернення: 17.04.2022).
20. Приліпко С. М. Інноваційний розвиток обслуговуючої кооперації сільських територій: публічно-управлінський аспект. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 2. С. 102–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2018_2_16 (дата звернення: 17.04.2022).
21. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 16 лист. 2021 р. № 1882-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (дата звернення: 15.04.2022).
22. Про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо посилення захисту осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення при здійсненні містобудівної діяльності : Закон України від 16 січ. 2020 р. № 473-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473-20#Text> (дата звернення: 18.04.2022).
23. Васильєва Н. В., Васильєва О. І. Концептуальні засади впровадження SMART-технологій сталого розвитку територіальних громад. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 7. С. 86–89. URL : http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2018/19.pdf (дата звернення: 17.04.2022).

Vasylieva N., Vasylieva O. Security existence of territorial communities in Ukraine: public administration aspect

The article emphasizes the urgency of solving the problem of secure existence of territorial communities in Ukraine. The shortcomings of the state regional policy in today's conditions are revealed. Problems of the existence of villages and cities in the conditions of the "hybrid" Russian-Ukrainian war are revealed. The urgency of creating a safe environment in territorial communities for their livelihood and protection of residents has been proven. The article uses scientific methods of content analysis, situation analysis, deduction and synthesis. Scientific sources on security, national security, development of territorial communities have been studied. The normative-legal base concerning the safe existence of territorial communities is analyzed. Problems of security in territorial communities during the Russian-Ukrainian war are outlined. The vulnerability of the secure existence of rural and urban territorial communities has been proved. The development of a radically new state security model is emphasized. The state administrative issue to be resolved in the postwar period is set out. The author's vision of the measures proposed to be implemented to create a safe environment in local communities. Creating a secure environment in communities is argued as a priority in the new doctrine of national security. A security environment must be created throughout the territory of the united territorial community. The security competence of local government officials and deputies of local councils should be increased. Creating a secure environment at the local level requires joint efforts and responsible complementary cooperation between public authorities, business and the public. The authors emphasize the expediency of introducing various mechanisms and tools. Substantiation of conceptual approaches to the content of programs of revival of territorial communities, improvement of standards on the reconstruction of destroyed houses with the use of positive foreign experience on these issues requires further research.

Key words: national security, local self-government, state regional policy, urban and rural territorial communities, development strategy, security environment, Russian-Ukrainian war.